

Megjelenik kéthavonként. — Előfizetési ára egy évre 5 korona.

TARTALOM:

	Oldal
<i>Katona Kálmán</i> : Rhinocerosz-doublé	1
<i>Schenk Jakab</i> : Hétórás küzdelem egy harcsaóriással... ..	7
<i>Sólyom</i> : A kakas a mithoszbán és a néphitben	11

Kisebb közlemények:

Brehm emlékének	15
Tejben fürdő szarka	16
Hirdetések a borítékon.	

*«Az Állatvilág» kiadóhivatala: Budapest, VII., Damjanich-utca 36., a
hová az előfizetési díj (évenként 5 korona) is küldendő.*

Kérjük t. előfizetőinket, szíveskedjenek a folyó évi előfizetési díjat mielőbb beküldeni, hogy a folyóirat szétküldésében fennakadás ne legyen.

Kérjük e számot érdeklődő ismerőseinek megmutatni, vagy figyelmüket folyóiratunkra felhívni. Mutatványszámot szívesen küldünk.

AZ ÁLLATVILÁG

= ÁLLATTANI, VADÁSZATI =
· ÉS · HALÁSZATI · FOLYÓIRAT ·

LAPTULAJDONOS:
PETE · CSONGOR

SZERKESZTŐ:
CSIKI · ERNŐ

1909. ÉVFOLYAM.

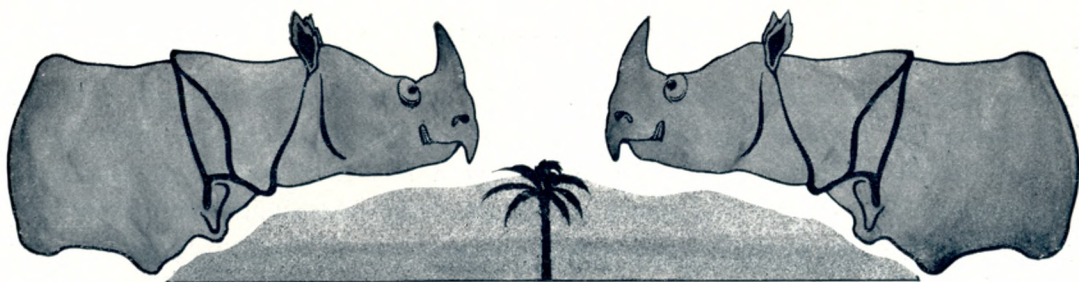
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal		Oldal
<i>Ansis J. Dániel</i> : Vadászat a Gran		<i>Szűts Andor dr.</i> : Származástan és tudo-	
Chacoban	26, 49	mányterjesztés	17
<i>Br. Babarczy Jenő</i> : Vicuna és guanaco-		— — A nápolyi zoológiai állomás (képek-	
vadászatok	33	kel)	44
— — Öserdei kirándulás. (Hangyász-		<i>Sárosi Várady Ferencz</i> : Állatok a fog-	
medvékről) (képekkel)	85	ságban (képekkel)	81, 89
<i>Br. Babarczyné Jóna Jolán</i> : Idegen vizeken	69		
<i>Bolkay István dr.</i> : Képek a new-yorki			
természetrajzi múzeumból (képekkel)	77		
<i>Katona Kálmán</i> : Rhinocerosz - doublé			
(képpel)	1		
<i>Kiss Árpád</i> : Az anyagforgalom ...	94		
<i>Leidenfrost Gyula</i> : A zászlóhal (képpel)	23		
<i>Schenk Jakab</i> : Hétórás küzdelem egy			
harcsaóráissal (képekkel)	7		
— — A pusztai talpastyúk legújabb			
inváziója (képpel)	20		
— — A pásztormadár a Hortobágyon			
(képekkel)	39		
<i>Sólyom (Gyulai Gy.)</i> : A kakas a mítosz-			
ban és a néphitben	11		
— — A szamár (képpel)	64		
<i>Szilády Zoltán dr.</i> : Hagenbeck és az állat-			
világ (képekkel)	53		
		<i>Kisebb közlemények</i> :	
		<i>Bolkay István dr.</i> : A legnagyobb béka	99
		<i>Csikí Ernő</i> : Herman Ottó kis madárkönyve	31
		— — Poloskaóráis Magyarországon	
		(képpel)	52
		— — Ebtenyésztés	52
		— — Magyar kutató Afrikában	68
		— — Nemzetközi kongresszusok	99
		— — Új tudományos állattani folyóirat	99
		<i>Schenk Jakab</i> : Tejben fürdő szarka (kép-	
		pel)	16
		— — Tarlóba zuhant pacsirta (képpel)	31
		— — Egy agár időszámítása	68
		<i>Sólyom (Gyulai Gy.)</i> : Brehm emlékének	15
		Javítandók	68
		Előfizetőink figyelmébe!	100

RHINOCEROSZ-DOUBLÉ.

Irta: KATONA KÁLMÁN.

VÉGRE ELÉRKEZETT mégis az az idő, mikor puskával kezemben újra bujhatom a határt és újra áldozhatok a vadászat szenvedélyének. De ki lehet a jelennel megelégedve?!... A vadászember nem, az bizonyos! Jó magam is ha a Kúnság homokján járok, hol, sajnos, ma már alig akad valami vad, vagy fönt a hegyek közt hallgatom a távolban hajtó kopók csaholását, képzeletem ellenállhatatlan erővel visz messze délre, az aequator alá; bebarangoltatja a végnélküli vaddús steppéket, az áttörhetetlen őserdőt — hol egy-egy elefántcsorda az útcsináló — a vízi szárnyas millióitól tarkáló vizeket és mocsarakat.

Hej! hányszor, de hányszor sóhajtom vissza a tropikus Afrika gyönyörű holdas éjjeleit, mikor az oroszlán szól, s az éjjel száznyelvű, idegen, rejtelmes hangját hozza sátrunkhoz az éjjeli szél.

Egymásután elevenednek föl azok a történetek — mint pl. az alább elmondandó — melyek a kóborló gyűjtő és vadászember életét kedvessé, vonzóvá teszik s mily különös — csak ezek; a szenvedések, a nélkülözések nyomát az idő majdnem teljesen kitörölte emlékezetemből...

Igy húz vissza csodálatos biztossággal engemet is ép úgy a trópusi vadon, mint mindenki mást, ki Afrika steppéit járta.

Már csaknem három hónapja túrtuk, szenvedtük a Jippe-tóból kiömlő Mto ya Kifaru (rhinoceroszok folyója) partján épült tanyánkon a papyrus-mocsarakból kiömlő moszkító-légiók kínzását. E maláriában utazó vérszopók alkalmatlankodása mindinkább tűrhetetlenné vált; egyik emberem a másik után kapta meg a mocsárlázt, úgy hogy elhatároztam egy utolsó hosszabb vadászkirándulással az itteni gyűjtés befejezését.

Az afrikai viszonyokhoz képest ezen tanyám környéke nem volt vaddúsna nevezhető. Most ugyanis, hogy a harcziás masszaiak hatalma ezen a vidéken úgyszólván teljesen megtörtött, a Jippe-tó és a Mto ya Kifaru partjait ellepték a folytonos karavánzásba beleúnt vagvánák, vanyamveziek, sőt ezek példájára bátorságot kaptak a félénk vaparék is, és ezek közül is sokan elhagyták hegyeiket s itt telepedtek le, hol aztán a többi letelepültekkel rizst és czukornádat termeltek, mézet gyűjtöttek és ezekkel

azután élénk kereskedést űztek az erre haladó karavánokkal. E telepések — a régi karavánemberek elültöltő fegyverrel, a «msenzi»-k (barbárok) mérgezett nyilakkal — erősen ráadták magukat a vadászatra, úgy hogy a folytonos zavarás nagyon megcsappantotta a Pare-hegyek által alkotott csodaszép, óriási «Amphitheatrum» híres vadgazdagságát. Érdekes és értékes vad, mint pl. rhinocerosz és bivaly, még mindig elég szép számmal lakta az «Amphitheatrum» sűrű dzsungeljeit, ezek azonban itt már oly óvatosakká lettek, hogy csak éjjeli lesen — mikor itatóhoz jártak — lehetett volna őket lövésre kapni.

Ily körülmények közt tehát ugyancsak össze kellett szedni az embernek összes vadász-ismereteit, hogy a számban erősen megfogyott és vigyázóvá lett vad közül valami érdemesebbet puskavégre hozzon. Ugyan itt is volt egy-két emlékezetes vadásznapi, mert pl. itt lőttem első kafferbivalyomat, ezen vadászsikereket is leginkább az én óriás termetű, öreg fekete barátomnak, Mjajának köszönhetem, kinél jobb nyomozót és vakmerőbb vadászt a négerek között nem ismertem.

Mjaja most is, mint mindenkor, ha vadászni indultam, szívesen csatlakozott a bucsú-vadászkiránduláshoz, mely az ő tanácsára a Mta ya Kifaru mentén, a Pare-hegyek tulsó oldalára, a Rufu folyó menti fensíkokra volt vezetendő.

Az elindulás előtti nap délutánja a készülődésekkel telt el. Munyamparámmal (karavánvezető) az útra szükséges dolgokat csomagoltuk el. Embereim is készülődtek az útra, ki apró sátrát hozta rendbe, ki szandálját — erre erősen szükség van a szúrós steppei erdőkben — javította, szijazta, mások a késeiket reszelték borotvaélesre, mert erre «ins Allah» szükség lesz. Hajósi boyom, kit a preparatori teendők mellett a puskák tisztítása is terhel, beczéztető gonddal hozza rendbe közös kedvenczünket a kis 7 mm.-es Mausert, melynek agyába nyomott bélyegek igazolják, hogy úgy az angol, mint a német területeken szabad vele a vadászat. Sok pénzbe kerültek e vadászati jogot jelző bélyegek, de nem kerültek annyiba, mint azok a mély bélyegek, melyeket nyolcz hónap előtt a Letema-hegyek lábánál harapott beléje a puszták királya... Ezekért majdnem három hónapig nyomtam az ágyat.

Másnapra virradó éjjel úgy egy óra tájban Mjajával és a munyamparával ébreszteni kezdtük az alvó tábort. Nemsokára álomittasságtól tántorgó alakok szemeiket dörzsölve és közben-közben óriásiakat sóhajtvá és ásítva — mint ez a feketéknél szokás — terheikhez álltak. Még egy kis kötöztetés a sátron és a csapdákon és aztán felhangzik a munyampara hangja: «safari haya» (karaván előre). Gyorsan vállra, illetőleg fejtetőre került a podgyász s a kis vadászkaraván útnak indult a karavánúton Cambi ya Kifaru felé.

Gyönyörű holdas éjjelünk volt, egy kis szellő sem lengett, a mi persze ránk zúdította a papyrus-mocsarak éhes moszkítóinak vérszopó ármádiáit. Még a ruhán is keresztülhatolt fájdalmas szúrásuk, hát még a szegény félmeztelen feketék mennyit szenvedtek! Szállongtak is a nehezebbnél-nehezebb szitkok és egyre sűrűbben hangzott föl az «í, í», a mivel a vanyamveziek békétlenségüket fejezik ki.

Tanyánktól távolodván, lépteink zaja, de talán még inkább a viharlámpa fénye egy-egy kis zebracsapatot riasztott meg; kemény patáik óriási dübörgést okoztak a száraz időszak perzselő napja tűzétől kőkeményre aszott avaron.

Majd egy viziló csörtetett, e lomha hústömegetől nem várt sebességgel, a biztonságot nyújtó papyrus-mocsár felé. Hallottuk, mint beletotytyant a folyó medrébe s onnan bömbölt felénk.

A «pagazik» (teherhordók) abbahagyták a moszkitók szidását. Beszélgetésük tárgya most a «kibokó» (viziló); nem csoda, ez nekik a legkedvesebb pecsenyéjük.

Egyik állítja, hogy lő majd nekik «ins Allah» a «Brana Ndeye» (madár úr, e néven ismernek engem odakint) akárhányat. Másik, az előénekes Kházimotó (tűzmunkájú) — ki hangzatos neve mellett a leglustább emberem s kit csak azért tartottam, mivel dalaival esténként ő vidította a tábor, de nincs is, ki annyi dalt tudna az oroszánlelkű

Mirambónak, Közép-Kelet-Afrika Napoleonjának hőstetteiről — meg erősítgeti, hogy dehogy fog lőni. «Nem is lehet azt talán olyan puskával elejteni, mint a minő az urunknak van.» Különben is az nagyon nehéz dolog, pedig «nyama jake mafutu tupu» (husa merő zsír).

Igy szokták a feketék a fehér embert «felhúzni»!

Eközben elérkeztünk Cambi ya Kifaruhoz (orrszarvú-tábor). Még most is sötét volt, s mivel itt kellett elhagynunk a karavánutat és egy alig-alig járt ösvényen kellett majd utunkat folytatni, a terheket lerakattam és napfölkeltéig pihenőt adtam embereimnek. Én pedig tovább hallgattam öreg vadászczimborám érdekes elbeszéléseit, vadászkalandjait, melyeket ifjúkorában a kóbor vandorobók körében — hova a Pare-hegyeken dühöngő éhínség kényszerítette — élt át. Ily módon hamar mult az idő. Már alig néhány percz választ el a napfölkeltétől, de még teljes homály vesz körül, mivel időközben a hold is letűnt. Pirkadás szintűgy, mint alkonyodás nincs, mert hisz közvetlen az aequatornál vagyunk.

De jelzi már a hajnalhasadás közelségét a messze Kelet énekeseinek legbeszédesebbje, a sokhangú bülbül — jobbkézfelől szólalt meg, jó jel, néger vadászok szerint húst eszünk máma — bűg már néha a gerle s mint lánczcsörgés hallatszik hozzánk a közeli nagy ernyő-akácson éjjeli szállásra fölgalyazott ébredő gyöngytyúkcsoport rikácsoló kiabálása.

Az éjjeli vadak most bucsúztatják az éjszakát; túl a Mto ya Kifaru másik partján, az angol területen, a vaddús Serinyetin, oroszlán hallatja büszke, menydörgő hangját; mellettünk egy-két foltos hiéna undok «úi» üvöltése vegyül a Cambi ya Kifaru szikláin ezerszámra tanyázó szirti borzok (*Procavia Brucei*) békabrekegéshez hasonló hangjához; a Jippe-tóból felbukkanó napot keservesen jajjongó vonítással szidja egy éhenkórász sakál...

A kis karaván újra mozgásba jön; nagy csendben — még a hangosabb beszéd is tilos — haladunk a Cambi ya Kifaru szikláinak közt, a tüskés steppei erdőkben a helyenkint már benőtt s leginkább csak vad által tiport ösvényen. Lépten-nyomon találkozunk vízhez húzó gyöngytyúk-csoportokkal, melyek közeledtünkre hangos rikácsolással tűnnek el a dzsungelben.

Egy ilyen csoport láttunkra összeszaladt s kíváncsian nyujtogatta felénk nyakát. Kíváncsiságukat drágán fizették meg; szolgálmtól elkapott 28-assal közéjük durrantottam. Öt vagy hat darabot szedett össze belőlük a fegyverhordó massaim és a vadászataimhoz önként csatlakozó vanyamvezi Abdallah. (Tudom, hogy az ilyen vadászat olvasása közben elítél az európai vadász, de ott kint a történet vagyona s azzal — kivált magamféle gyűjtő embernek — takarékoskodni kell.)

A puszkadurranásra ijedten menekülnek a sziklaodukba a karavánunkat kíváncsian bámuló szirti borzok. Siettükben egy lyukban tíz is szorong; egy-kettőt ki is marnak az erősebbek s ez mint egy gummilabda pattan át az egyik szikláról a másikra és a másik pillanatban el is tűnt szemeink előtt.

De tovább! Most már a rhinók hazájában vagyunk. Egymást keresztezi a sok frissebb is öregebb orrszarvú-csapás. Néha-néha egy-egy régi bivalynyomra is akadunk.

Már vagy kétszer állt meg Mjaja egy-egy friss rhinocerosznyomnál s kért, hogy kövessük, mert hisz a szél is jó. Csapáikat kicsinylem s különben is inkább bivalyra indultunk. Mjajának ez az állapot nem igen volt inyére; meg is látszott az arcán.

De csak tovább! A vadonság vadabbá, áttörhetetlenebbé válik. Csak lassan tudunk előrejutni; hol egy bozóttal benőtt szakadék, hol a kardszerű sanseveriák tömegei állják utunkat, úgy hogy egyre többször villan meg Mjaja és Abdallah kezében az utat vágó dzsungelkés.

Tüskés, szúrós itt minden fű, fa, bokor; e szúrós, csenevész növényzet közül itt lépten-nyomon kiemelkedik az afrikai steppék faóriása, a steppét lakó nomádok szent fája, a baobab. Olyik faóriásnak — tizenöt ember sem bírná körülkarolni hatalmas törzsét — két tucsat fatörzs-méhkaptár is csüng csupasz ágain. Ez a hely itt a vaparék méhese.

Mézre kalauzoló kakuk (*Indicator indicator*) száll koronként felénk s hangos «tak, tak» szóval hívogat valamely méhekkal lakott odú vagy méhtörzs felé.

Most nem hallgatunk rád, tovább megyünk!

Egy kisebb vízmosásnál Mjaja is, én is megálltunk... Alig félórája, hogy erre

ment két darab orrszarvú. Hatalmas csapáik itt a homokban tisztán kivehetők voltak. Itt nem is volt szüksége ám Mjajának, hogy a nyomok követésére ösztökéljen!

A karavánunkat a nyomoknál visszahagytuk s csak mi négyen indultunk el a nyomokon.

Mjaja, hogy a karavánt elhagytuk, kinyitotta tegezét s két mérgezett nyilat vett elő, miközben sajnálattal konstataálta, hogy tűzszerszámját (egy keményfa-pálcza meg egy lapos puhafa-darab) otthonfelejtette. Pedig az — úgymond — baj, mivel ilyenkor a «Munyu» (Isten) megköti a madarakat (keselyüket és a orrszarvúakat követő *Buphaga*-kat). Magam is még egyszer átvizsgálom a puskámat, mert itt már minden pillanatban szükség lehet rája. A két másik kísérő Abdallah, és a massai, csak lándzsával vannak fölfegyverkezve.

Lassan, óvatosan, nesztelenül haladunk a nyomokon. Néha a köves helyeken elveszítjük a nyomot, ilyenkor négyfelé megyünk s egy nagy kört kutatunk át; a ki megleli az elveszett csapát, az halk füttytel vagy néma jellel hív össze. Aztán újra tovább a föltalált nyomon.

Bár vagy egy órája bújjuk így a vadont, de még mindig nem birtuk őket fölfedezni, pedig újra és újra jeleket találunk arra nézve, hogy a félelmetes vastagbőrűek közelében vagyunk. Tehát még óvatosabban, minden neszre, minden jelre figyelve, haladunk előre.

Néha egy-egy apró — alig nyúl nagyságú — Madogna-antilóp szökik el mellettünk, a közelemben huzódott Abdallah ilyenkor mindig oly mozdulatot tesz, mintha valamelyik sziklatömb mellé akarna ugrani. Hiába! Az ily idegfeszítő nyomozás a természet emberének vasidegeit is próbára teszi.

Majd gyöngytyukok vesznek észre s rémült rikácsolással futnak a sűrűbe. Mjaja is, én is magunkba átkozzuk a gyöngytyukokat, a melyek mintha boszút akarnának állni a hajnaliért, épen ilyenkor alkalmatlankodnak.

A hogy a nyomot tovább követjük, néhány *Cosmopsarus regius* száll le előttem egy közeli ernyő-akáczára. Az afrikai steppéknek ez a legszebb tollú madara; s csodálatos, ezt az óvatos seregélyt mindig ilyenkor kaphattam volna lövésre, máskor, mikor jártam utánok, nem. Nem is birtam csak egy fiatal példányt gyűjteni belőle.

Boszankodva, mintegy ösztönszerűleg emelem rájuk puskámat, pedig eszemágába sincs rájuk löni, hisz csak golyós puska van nálam. Mjaja persze ezt a célzó mozdulatot félre érti; szinte most is magam előtt látom szemrehányó, ijedt pillantását. Nem felejtette el az öreg, hogy multkor a Jippe-tónál a becserkészett hatalmas vizibak (*Cobus*) helyett az eközben fölröppent furcsa színű lapantyút lőttem le (*Caprimulgus Donaldsoni*).

Eközben egy oly helyre érkeztünk, hol egy-két magasabb ernyő-akáczia állott. Mjaja ezek egyikére nesztelenül, macskaügyességgel kapaszkodott föl. Mikor lesietett, nem szólt semmit, de mindjárt tudtam, hogy észrevett valamit, mert a mérgezett nyilak hegyéről gyorsan lecsavarta a mérgezett részt és a nyilfejet betakaró sakálbőr-szíjat.

Alig egy-két percz múlva Mjaja egy szikla tetejéről megpillantotta egy sűrűben az egyik rhino fejét, de ekkor én is hallottam már a szuszogásukat. A sziklára fölmászni nem akartam, mivel ezt nem tudtam volna oly nesztelenül csinálni, mint a mászásban utólérhetetlen Mjaja, s így tehát még előbbre lopódtunk abba az irányba, hol Mjaja az orrszarvú fejét látta.

A sűrűben alig tíz lépésnyi távolságban egyszerre megpillantom az egyik orrszarvú fejét, a mint az az előtte lévő bokor ágait csipkedi. Abban a pillanatban dördült el a puskám, s a him-rhinocerosz fültövön találva tűzben összerogyott. A nőtényt, a mely szintén abban a sűrűben állott, előzőleg nem láttam. Az most fújva, prüsszkölve törtetett át az előttünk levő száraz patakmedren, a túlsó oldalon hirtelen megfordult, egy pillanatig állva maradt s úgy látszik észrevett bennünket, mert fejét mélyen lehajtva felénk rohant.

Láttam, hogy Mjaja is félreugrott, tehát nem volt sok időm. Rövid czélzás után másodszor is eldördült a puskám s a körülbelül 25 lépésnyiről szem alatt talált kolosszus — mint villámtól sujtva — térdre rogyott.

A lövés után visszakerült Mjaja — a másik kettőre jó ideig várni kellett — hol a két óriási állatot bámulta, hol puskámon, majd rajtam legeltette szemeit. Láttam rajta, hogy valami nagyot akar mondani; kis vártatva ki is jelentette, hogy «bruana, bunduki jakó mzuri sana». (Uram, nagyon jó a puskád.)

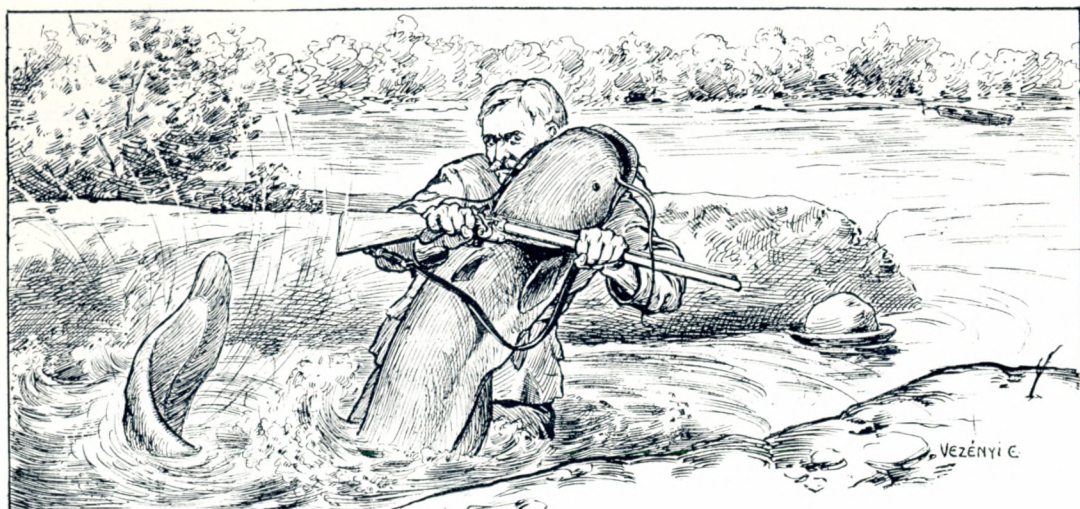
Egy napot ezen a helyen töltöttünk, hova — egy gyorslábú pagazi által értesítve — nagy számmal jöttek a húsrá éhes vakahék, kiknek a lelőtt rhinoceroszok szarvait és földarabolt bőrét kellett tanyámhoz vinni, minek fejében az orrszarvúak húsa őket illette meg.

A vakahék a nagy lakomához egynéhány fazék banána-sört hoztak, ez szakácsom szerint oly jó volt, mint az én «visiki»-m (whiskey), így hát embereim is kitűnően érezték magukat az «orszarvú-toron».

És a haszontalan, lusta Khazimotónak, az előénekesnek dalai aznap este egy fehér emberről szóltak...

Országos Széchényi Könyvtár

HÉTÓRÁS KÜZDELEM EGY HARCSAÓRIÁSSAL.

Írta : SCHENK JAKAB.

ETT SZALAD egy forintom!... CZINÁK FERI ajkáról kelt ily szóval a keserű panasz, valahányszor — nagy ritkán ugyan — melléje lőtt a nyúlnek. Pedig nem volt közönséges «kilóvadász». Sőt! Csak az volt a baja, hogy lobogó vadászszenvédélye hatványozottan fordított arányban állott szűkös anyagi viszonyaival, s ezért állandóan ott lebegett előtte a rém — a vadászbérlet esetleges elvesztése. Ily módon minden elébe kerülő vadban azt a néhány garast látta, a melyet a vadászbérlet megújításához kell összekuporgatnia, s ezért vált szokásává a vadat nem a nevéen, hanem a piaczi ára szerint megnevezni.

Igyekezett is minden módon garashoz jutni. Ha nem jövedelmezett a vadászat, akkor neki állt pusztá kézzel halat fogni — ő, a ki még úszni se tudott. S ebben oly ügyességre tett szert, hogy még a leg-ravaszabb pontyot is meg tudta fogni. Valahogyan kitapasztalta — tán a gázlókon való óvatos átkelések alkalmával, hogy jó meleg időben, különösen áradások idején a pontyok és süllők szívesen elfekszenek a sekélyebb vízben. Szembefordulnak a vízfolyás irányával, s ebben az irányban történő gyöngye érintésekre nem reagálnak.

A mikor egy ilyen lustálkodó pontyra bukkant, elkezdte azt simogatni és a part felé terelni. Hatalmas mancsaival lehetőleg gyöngéden megtapogatta a hátát s az oldalát, a mire a ponty kissé fölemelkedett és kéjesen odadörgölődött a simogató tenyérhez, akár csak a duruzsoló macska. CZINÁK ilyenkor mindig kissé odább tolta, s így lassanként a part felé terelte. Egész simán ment a dolog, addig a míg térdig érő vízbe nem jutottak. A hal itt tűrte még a simogatást, de csökönyösen megállott, és a leggyöngé-

debb simogatással sem volt rábirható arra, hogy a sekélyebb vízbe menjen. Ez volt a döntő pillanat. Hirtelenül megragadta a pontyot — egyik kezével a kopolytúnyilásoknál, a másikkal a hátsó hasuszóknál — oldalára fektette, és ugyanabban a pillanatban teljes súlyával rávágódott. Az összes izmait egyszerre megfeszítő ponty ekkor az egyetlen szabad irányba — a partra pattant oly sebességgel, mintha parittyából dobták volna. A süllőket az említett fogás pillanatában egyidejűleg meghajlította, úgy hogy homorú oldalukkal feléje fordultak, s akkor ezek is teljes erővel a partra perdültek. Ott ugyan gyakran jutott érintkezésbe ezek tüskéivel, de oda se neki! a nem ritkán 10 kilós halak ára enyhe ír volt a fájdalmas sebekre.

Sok «forintot» halászott ki ily módon a Kőrösből, sok «forintot» és «koronát» lőtt annak árterületein, mert senki se ismerte úgy a vad szokásait, senki se tudta azt annyi fortélylyal megtéveszteni, belopni, kitűzött irányban hajtani mint ő. Igazi pákász volt, s ha abban az időben élt volna, a mikor még beláthatatlan mocsarak és járhatatlan ingoványok borították a Hármaskörös mentét, úgy bizonyára ott lett volna a pákász tanyája, a hol már a nemes kócsagok és darvak is biztonságban érzik magukat, s a hol senki se kérte volna számon a vadászjegyet és vadászbérletet.

Mindezt azért kellett előrebocsátanom, mert tartok tőle, hogy kevesen hiszik majd el a következő, valóban megtörtént históriát, mely arról szól, hogy teremtetten ember megszakítás nélkül álló hét óráig birkózott egy óriási harcsával, mert megszakadt volna a szíve látván, hogy «ott uszik ötven pengőm», — a vadászbérlet árának szinte a fele.

Ugy kezdődött a dolog, hogy kubikgödrök fűzéseinek védelme alatt épen «két koronát» vagyis két réczét igyekezett belopni. A mint átugrott egy körülbelül 1 1/2 méter széles árkon, a «két koronára» irányzott szeme mégis észrevette, hogy az árokból valami nagy állat igyekezik kifelé a szabad Kőrösbe. Minthogy ez több koronának ígérkezett, pillanat alatt megfordult, rálőtt, és a gondolat sebességével bennt termett az árokban. Bánta is ő, hogy czethal avagy emberevő czápa, de el nem engedi!

A lövéstől némileg elkábult állat épen neki ment, kiemelte fejét a vízből, s ekkor CZINÁK egy szerencsés fogással megkapta. Fegyverét átvette annak vaskos testén, s görcsösen magához szorította. A mint kissé fölocsudott és lefolyt róla az a vízözön, a melylyel a veszettül csapkodó állat elborította, repeső örömmel nézte a karjai között tartott óriási harcsát, melynek hatalmas bajusza ostorként csapkodott a feje körül.

Ez reggel kilencz órakor történt.

Megkezdődött a kétes kimenetelű harc. Mert megfogni ugyan megfogta a harcsát, de egyelőre még nem tudja mitévő legyen vele. A keze nem szabad, tehát meg nem ölheti, a magas és meredek árokparton föl nem vonszolhatja — hiszen így is alig tud megállani, ember pedig sehol sincs. Hiába szorongatja a harcsa vaskos nyakát — kopolytúnyival lélegzik, s így nem fojthatja meg. Egyelőre csak azon igyekezett, hogy a síkos testű hal egy őrizetlen pillanatban ki ne szabaduljon. Mert a harcsa féltette még a vízben volt, s hatalmas farkával ugyancsak csapkodta a vizet, minden csapásnál feldöntéssel fenyegetve CZINÁK-ot. Igaz, hogy majd megszakadt a dereka az ellenállásban, de azért hamarosan készen volt a haditeranggal, sőt kiszemelte már azt a fűzfát is, a melyhez majd hozzá köti a harcsát.

Az árvíz épen apadóban volt, s a kubikgödrök vize nagy sebességgel rohant az árkon keresztül a szabad Körös felé. Ez a helyzet kedvezett a harcsának, de gyöngítette CZINÁK ellenállását, sőt azzal a veszélylyel fenyegette, hogy lassanként kiszorul a szabad Körösbe, a hol már nemcsak reménytelen a küzdelem, hanem egyenesen életveszélyes.

A legfontosabb dolog tehát a megfordulás, s ebben CZINÁK kitűnő taktikát követett. Előre látta, hogy a kopolyúval lélegző hal majd a vízbe fog kíváncozni. Mikor azután észrevette, hogy a harcsa már nem tolja, hanem lefelé a vízbe húzza, elfogadta az ily módon följánlott fegyverszünetet, a mely alatt a harcsa mindig nyugodtabban viselkedett. CZINÁK minden ilyen pihenő alatt kis fordulatot végzett oldalt, s a mikor a térdig erős iszapban jól megvetette a lábát, ismét kiemelte a harcsa fejét a vízből, és tovább folytatta a fullasztást. Kölcsönös támadással és fegyverszünettel így ment ez sokáig, míg CZINÁK végre megtudott fordulni s most már fölényben volt.

Az árok végén, úgy 15 méter távolságban, közvetlenül a part aljában állott egy fűzfa; ha addig kibírja, és odáig el tudja vonszolni, akkor majd megkísérli a harcsát ahhoz hozzákötözni. Mert azt már is érzi, hogy addig nem bírja ki, hogy a harcsa a karjai között muljon ki.

A visszafelé vonszolást az eddig bevált taktikával végezte. Minden pihenő után néhány araszszal hátralépett, jól megvetette a lábát, s azután megint kiemelte a hal fejét a vízből. Igaz, hogy a harcsa már nagyon oda volt, több ízben rosszul lett, és aznapi bőséges táplálékával végigöntötte támadóját, de CZINÁK-ot is már nagyon megviselte az órákon át tartott harcz. Néha már az ájulás környékezte, karjai teljesen elszibbadtak, de megrogyott inakkal is folytatta a küzdelmet, a míg végre odajutott a megváltó fűzfához.

Előbb nagyot pihent, s utána lehető erőkiméléssel jó sokáig a víz fölött tartotta a harcsát. A mikor ez már észrevehetőleg meggyöngült, egyik lábával átlépett annak testén, ráült, majd végső erőmegfeszítéssel széles mellével odaszorította a fűzfa derekához, melyet jobb karjával hirtelenül átkulcsolt. Balkeze a fegyverrel ily módon szabad lett. Most már némileg ura volt a helyzetnek, de sietni kellett, mert félkarral sokáig nem bírja, a harcsa pedig annyira fészkelődött, hogy teljesen ledörzsölte a fűzfa kérgét.

Óvatosan leeresztette a fegyver egyik kakasát, a mely az egész küzdelem folyamán föl volt húzva, és most már határozottan életveszélyessé vált, mert ha elsül, akkor a sárral megtöltött csövet szétdobja. Félkézzel leoldotta a puskaszíjjat a csőről, s keserves

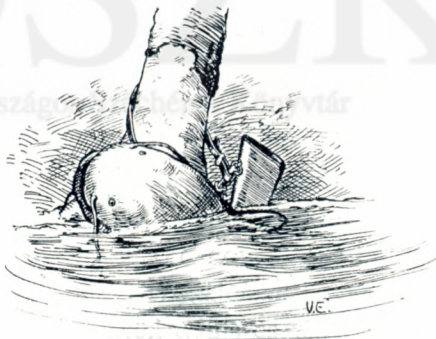
kínlődás után áthúzta azt a harcsa kopoltyúján; majd átvette a fűzfa derekán és bekapcsolta a puskaagynál levő hurokba. A harcsa tehát meg volt kötözve.

Most végre valahára elereszthette a harcsát, s ledőlt pihenni. A hihetetlen küzdelem után csak úgy szakadt róla az izzadság, karjait alig tudta megmozdítani, lábai elgémberedtek s félórai pihenő után is csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott fölkelni, hogy kocsit hozzon a harcsa elszállítására. Nem is csoda! Mert ekkorára már délután négy órára járt az idő, vagyis *teljes hét óra hosszat tartott a küzdelem*.

A továbbiakról már kevés a mondani való. Az öles természetű, óriás erejű, edzett CZINÁK két hétig őrizte az ágyat — *izomláz következtében*. Még a sűrűn alkalmazott őskori masszázis — jól összetapostatta magát valakivel — se tudta korábban helyrehozni.

Mindez azonban nem bántotta. Vagy ötven forintot árult a halból, a mely majd három méter hosszú volt, és kizsigerelve 63 kilót nyomott. Biztosítva volt a jövő évi vadászbérlet.

Manapság talán CZINÁK se tudná még egyszer végig küzdeni ezt a harczot. Bár utóbb mindig kevesebb és kevesebb «forintnak» lőtt melléje, egyszer mégis csak elliczitalták előle a vadászbérletet — még örülnie kellett, mikor megkapta a szerény hivatal-szolgai állást. Most fokozott buzgalommal fűti a kályhákat, mikor leesik az első hó. Hej pedig de szívesen forgolódna ilyenkor odakünn, a mikor annyira csábítók a külön-féle «forintok» csapásai a friss hóban.

A KAKAS A MITHOSZBAN ÉS A NÉPHITBEN.

Irta: SÓLYOM.

KAKASKULTUSZ és a házikakas mithikus jelentősége, földünk valamennyi tájkára kiterjed. Tipikus magyar helységeink karcsú tornyainak kakas-ékítményét hasonló jelentőséggel használja ősidőktől fogva a falvak egyszerű építészeténél a legtöbb európai nép, főként tetődísz-motivumként. A számos kiváló tulajdonság közül, a melylyel a mithosz és a néphit a kakast egyaránt fölruházni tudta, a legáltalánosabban ősmertebbek: a kakas jóstehetsége, időjósági képessége, bölcsessége, főjellemvonásként pedig a nap, sőt az éj minden szakára kiterjedő ébersége; végül pedig példás önzetlensége a baromficsalád körében, a mint a körülötte sürgölődő tarkatollas atyafiságot védi, oltalmazza, figyelmezteti.

A kakaskultusz első nyomaival Asszírria és Ó-Egyiptom népeinél fogunk elsőbbsen találkozni. Még ennél is régibb nyomait azért a szanszkrit nyelvben fogjuk föltalálni, a mely krikavaka néven ősmerteti a kakast. A kakas délkeletázsiai őseredeténél fogva önként érthető, hogy az ősrégi szanszkrit irodalom is foglalkozott a kakassal. Azért kiválóbb kultusz tárgyává a kakast az ó-korban inkább csak az egyiptomiak, a perzsák, a görögök, a rómaiak, a gallok és a germánok emelték.

Az ó-perzsák szent könyve, az Avesta, az éberség szent állatát, a kakast Parodars-nak hívja s egyben hozzáteszi, hogy a nép közönségesen csak karkatak-nak nevezi ZOROASTER szent szárnyasát, a kakast. A görögöknél a hajnalpír, a fény és a világosság szimbolumaként szerepel; mint ilyennel találkozunk vele a nap gyermekei, IDOMENEOS és PASIPHAË pajzsékítményeinek fődíszeként. A fekete kakas már a görögöknél is a gonoszság jelképe s egyben nemcsak jóstehetséggel, hanem többféle bűvös erővel fölruházott lény volt. A kakas által fölszedegetett szemek elhelyezéséből a görögöknél külön önálló jóstudomány keletkezett, az úgynevezett alektryomantia, a melynek nyomaival Hollandban és Belgiumban ma is találkozhatunk. A tűzveszedelmek előidézőjeként, a későbbi kor bizonyára találóbb «vörös» kakasával ellentétben, a görögöknél a bűbajos fekete kakas garázdálkodik.

Valamennyi ókori népnél a kakas egyben áldozati állatként szerepel. Görögföldön a gyógytudományok istenének, AESKULAP-nak vagyis ASKLEPIOS-nak volt szentelve. A betegségből fölépült görögnek első dolga volt a kakasáldozat, a melyet ASKLEPIOS oltárára helyezett. PLATON a haldokló SOKRATES-hez így szól: Oh KRITÓN! ASKLEPIOS-nak kakassal tartozunk! Siessetek s áldozatok kakast!...

Az ó-görögkorből fönmaradt leletek tanúsága szerint a kakas a Kr. előtt lefolyt

második ezer év közepe táján került távol ázsiai otthonából görög földre. Európa akkor civilizált egyéb tájain csak az V. században Kr. előtt találkozunk vele elsőbben. A rómaiak emelték magas vallási kultuszuk tárgyává s a hadjárataikra, madárjósásaik főobjektumaként is mindenüvé magukkal vitték. Későbbi időkben szimbolumként szerepel a galloknál és a gótoknál. A nyugati gótok hana néven emlegetik; az ó-német «Hahn» szó hihetőleg innen veszi eredetét. A ó-szláv kuan-nak vagy kuro-nak, míg a velünk rokonnak tartott finn nép kukko-nak hívja. A «kakas» szó gyökére emlékeztet bennünket azért a kakasnak francia coq, angol cock és ó-német Gockel elnevezése is.

A szombathelyi, illetőleg akkortájt sabariai származású s így hazánkfiának tekinthető SZENT-MÁRTON toursi püspök, a IV. században Kr. után, nemcsak a hagyományos mártonnapi ludak révén tette nevét emlékezetessé, hanem ezenfölül arról is nevezetes volt, hogy temérdek baromfit, közöttük sok kakast küldött a vele összeköttetést fönrtartó olasz, francia és német kolostorokba, hogy ezek aztán a baromfitenyésztés révén a népnek az úgynevezett baromfitized beszołgáltatásában segítségére és beoktatására legyenek. Ezzel aztán a kakas házikultuszának alapja európaszerte meg volt vetve.

Azért nemcsak a római légiók hordozták magukkal a kakast és annak szimbolumait; a későbbi kor hadjáratait nem is említve, a 30 éves háborúban a békepontozatok aláírására 1648-ban Münster városába vonuló megbízott követek kocsiján is szimbolikus pozícióban ott kérkedett a kakas. Svájci csapatok MERÉSZ KÁROLY burgundi fejedelem idejében, később pedig európaszerte mint testőrök és mint zsoldosok, még a XVIII. század folyamán is, csapataik szimbolumaként mindenüvé magukkal vitték az éber és vitéz «harczi» kakast. Oroszországban a finn ezredek régidők óta egy-egy «ezred»-kakast tartanak maguknak, a mely a finn csapatokat mindenhová, békében és harczban egyaránt elkíséri. Az ó-angol katonaság harczi jelvénye mindenkor a kakastoll volt. Az angol tengeri haderő legénysége még ma is magával viszi a hadihajók harczi-kakasát, a melyről többek közt poétikus sorokban CHATEAUBRIAND is megemlékezik. Kakasalakkal ékített háztetőt legtöbbet találunk Németalföldön, a frizek és dánok földjén, Holsteinban, Tübingiában és Oroszországban.

Keresztény vallásunkban PÉTER apostol óta a kakas állandó szimbolum maradt mind e mai napig az összes keresztény hitfelekezeteknél, első sorban mégis a kakast toronytetődíszül alkalmazó kálvinisták felekezeténél.

A kereszténynyé lett ó-kor írói közül PRUDENTIUS az első, a ki 400-ban megírt egyik költeményében ráutal a kakasra, mint a pogány világot a kereszténységgel összekötő szimbolumra.

A midőn kőborhadjárataik idején ősmagyar eleink Svájcba vetődtek, a szentgalleni apátság tornyát, a mint a krónika írja, aranykakas ékítette. A magyar harczosok ketteje, a mint krónikájában ECKEHARD előadja, életveszedelmek árán fölűszott a torony csúcsáig, hogy az ott ékeskedő és szinaranynak tartott toronykakast zsákmányul lehozza.

A kakas mint toronyékítmény jóval a reformáció behozatala előtt európaszerte általános volt. Főként Németországban a X-dik században, vezéreink korának rablőhadjáratai idején, alig volt torony, a melyet kakas ne ékített volna. Franciaországban valamivel később, vagyis a XII. században lett általánossá a templomkakasdísz.

Az egykorú írók közül DURANDUS VILMOS scholastikus tesz részletesebb említést a tornyokra helyezett kakas szimbolikus jelentőségéről s azt mondja, hogy a kakas az isteni predikátor jelképe, a ki éjjente is örködik hivei felett, hogy szavával életre keltse a sötétségben levőket s hirdesse nekik a jövőendő örök világosság dicsőségét!

A winchesteri remek székesegyházat koronázó kakas alakjáról írja WAESTAN: a magasból tekint a még magasabb csillagos égboltozatra, hogy elsőnek üdvözölje a kelő napot s utolsóként intsen bucsút a nappal együtt nyugvóra térő fáradt vándornak. A kakas népszerűségét az időjósítás terén az is igazolja, hogy a nép őt Svájcban általában időjósmadárnak nevezi; még pedig nemcsak a szélkakas ide-oda forgására, hanem egyben az esőt kukorékoló kakasra is czélozva. Hazánkszerzte széltében-hosszában halljuk a néptől ma is: eső lesz, a kakas kukorékol! Ha a kakas naphosszat kukorékol, tartós esőnk lesz! stb.

«Jó Budavár magas tornyán az érczkakas csikorog élesen!...» mondja a költő. Az érczkakas a vártetőkön azt a szerepet volt egykor hivatott betölteni, a mi később a villámhárítónak jutott osztályrészül. Innen eredhetett a gyújtógató vörös kakas szimbolikus jelentősége is, hiszen a villám tüze és a lángnyelvek elsőbben is a toronykakast nyaldosták körül.

Sokhelytt szerepel a kakas a háziáldás és a termékenység jelképeként is, majdnem oly jelentőséggel, a minőt ma a gólyának tulajdonítunk.

Szénakaszaláskor, aratás befejeztével a gazda sokhelytt kakast ajándékoz a kaszáló s arató népnek, a melyet aztán közösen szoktak elfogyasztani.

Déleurópa több vidékén az aratásnál fönmaradt utolsó kilencz kalászt érintetlenül hagyják a kakasok számára, «madártized» czimén. Áldást hoz ez a jövő terméshez. Hasonló czélzattal szoktak többhelytt aratás befejeztével egy-egy kakast a learatott táblákon szabadon bocsátani, hogy azt az aratók körbe vegyék és befogják.

Az ó-bajor nép söre legjávát már régidőktől fogva kakassörnek hívja. Az elnevezés eredete visszanyulik azokba a régi jó időkbe, a midőn a pogány TASSILÓ fejedelem uralkodott az akkor még kevésbé jámbor bajor nép fölött.

Hasonlóképen pogány eredetű szokás a kakast fazék alá borítani, agyonverni s az így agyonvert szárnyast lakomák főétkeként elfogyasztani. Ezzel a népszokással Nyugat- és Déleurópa valamennyi népénél találkozhatunk; talán a Balkán kivételével. A különbség az idevágó népszokásokban inkább csak az, hogy az angol nép furkósbót segítségével, a hollandus, a spanyol, a morva pedig késsel vagy karddal szabdalgatja a félig földbe ásott s azután fazékkal leborított kakas fejét. Legtöbbnyire farsang utolja, húshagyókedd a napja az ilyen kakasleütések multságának.

A régi Bécsben még a BABENBERG uralkodók idején, sőt MÁTYÁS király bécsi rezideálása korában is, divatos volt a farsangvégi kakastáncz. Belgiumban és Angliában, az állatvédelem szempontjából eléggé kárhozatos kakasviadalok hazájában (rendesen bevezetett versenyfogadási irodával!), ugyancsak farsang utolján formális kakasvadászatokat is tartanak.

A középfrank tartományokban minden gyermektelen házaspár engesztelésül az év végével kakast ajándékozott a papnak.

Csehországban a szokásos évi bucsúk alkalmával ma is szerepet visz a kakas, a melyet az egyházi ünnepségek befejeztével felbokrétázott díszkocsira ültetnek s számára a helység legszebb hajadonai közül külön kakas-menyasszonyt választanak. A bekötött szemű hajadon cséplő hadaróval addig ütögeti a kakast, a míg ki nem mulik. Ha nem tudja agyonütni, akkor a leányzó nem erényes, így tehát szégyent vall...

Hollandiában régidőktől fogva spiritiszta mutatványokhoz hasonlatos szerepet visz a kakas, a mennyiben olyan asztal közepére helyezik, a melynek szélére annyi búzaszem van betűsorrendben elhelyezve, a hány betűből áll az abc. A kakas által föl-szededetett szembetűkből szavakat kombinálnak, a melyeknek révén a kakas mint jószellem szerepel.

A kereszténység első századaiból fönmaradt faragványokon, kivált Róma ó-keresztény katakombáiban, ismételten találkozhatunk a szimbolikus jelentőségű kakassal, a mint a «Christus natus est!»-et kukorékolja.

A fekete kakas az ördög jelképeként mindenkor gonoszat jelentett. Az ördögöt régidők óta fekete kakastollas főveggel ábrázolják. Elsülyedt harangok őrzése rendszerint a fekete kakasra van bízva.

A frizek néphite szerint minden hetedik évben a kakas is tojik; ebből aztán sárkány szokott kikelni. Az ilyen tojásra mázsás követ kell hengergetni, vagy nyilvánosan elégetni. Bazel városa még 1774-ben is nyilvánosan elégetett egy ilyen bűbájosnak tartott kakast!

A kakasviadalban még ma is kedvüket találó flamandok földjén a régibb időkben évente két bekormozott tyúktojást csempészték a parti sirályok fészkébe. Az ebből kikelt s fölnevelt kakasokból váltak a kakasversenyek legjobb győztesei.

Ó-hitű népek babonái szerint a kakas minden év megújultával vízkeresztkor saját lépéseivel kiméri azt, hogy haladt-e valamit a világ? A néphitet már csak a poézisben respektáló korunk réges-rég a multaké lesz már, ám azért a kakas bizonyára még mindig méregetni fogja a maga mesgyéit, hogy késő utódaink megtudhassák abból azt az örök megoldásra váró problémát, vajjon haladt-e valamit a világ?

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Brehm emlékének. *Brehm Ede Alfréd* születésének 80-dik évfordulója mellett (sz. 1829. február 2-án) el nem haladhatunk a nélkül, hogy róla, mint magyar hazánk s mint felejtethetlen emlékű *Rudolf* trónörökösünk egyaránt igaz barátjáról pár szóval meg ne emlékezzünk. Az «állatok világa»-nak tudós írója, hazánknak mindenkor őszinte, igaz barátja volt, mint a hogy trónörökösünknek is mindig meghitt barátja, tanácsadója és fáradhatatlan kísérője volt mindazokon a vadászkirándulásokon, a melyeken nemcsak a vadászmeríthetett tanulságosat, hanem a honnan tapasztalatokban gazdagabban tért haza a természetbúvár is.

Hazánkat *Brehm*, ugyancsak természetbarát atyja társaságában első ízben 1843-ban, tehát már 14 éves korában beutazta, könnyű kis fegyverrel a vállán és tudományos eszközökkel vadásztáskájában.

Érdekes és tanulságos utazásaira ezúttal ki nem terjeszkedhetem s így csupán föl-
említem azt, hogy művei népszerűségének hathatós támogatói voltak azok a vonzó föl-
olvasások, a melyeket élete utolsó évtizedében Európaszerte s így hazánkban is megtartott. Csodálatosan vonzó előadásával tudta *Rudolf* trónörökösünk figyelmét is oly igen lebilincselni, hogy ez éveken keresztül úgyszólván nélkülözni sem tudta a nagy tudós társaságát.

Tanulmányútjai révén *Brehm* úgyszólván gyermekkorától ismerte hazánkat; azt aztán utóbb ismételtelen is bejárta, részint vadászgátás, részint pedig tanulmányozás céljából. A Kárpátok hegyvidékét, a Balatont, a Duna-Tisza közét, az Aldunát, a Fruskaagorát és a Karsztot, a múlt század 70-es és 80-as éveit táján ismételtelen is bejárta.

Hazánkba tett érdekes tanulmány- és vadászkirándulásai közül, a Közép- és Alduna mellékére tett egyik útja egyben alapot adott

a néhai trónörökös számottevő munkájának, a «15 nap a Aldunán» címűnek megírásához.

Magyar hazánk csodás természeti szépségeiről, vadbőségéről, nemzetünk kiváló tulajdonságairól *Brehm* minden egyes alkalommal csak a legkiválóbb elismerés szavaiban tud megemlékezni.

Még diákkoromban voltam fültanuja *Brehm* egyik érdekes fölolvadásának, a melyben többek között, hazánk természeti szépségei fölöl nyilatkozva, a következőket mondja: «Magyarország, a Kárpátok rengeteg hegyvidékével, végtelenbe vesző Alföldjeivel, Európában páratlan folyambőségével, a maga sajátosan bájos honi tengerével a Balatonnal, rengeteg kiterjedésű rejtelmes mocsaraival, lápjáival, nádasával, három ország határát érintő igazi intakt őserdőivel, a természetbúvár és a vadászember szívét-lelkét egyaránt annyira kielégíti, sőt lebilincseli, mint a föld kerekiségének egyetlen területe sem!»

A művelt nyugaton oly sok helyt divó oktalan állatpusztítás metelyétől ment maradt magyar nép nemes gondolkozása, a melylyel az a vadat, főként a szárnyasféléket kiméli, nagyon is meglepte *Brehm*-t.

Különösen meglepte *Brehm*-t, hogy a sok ragadozó szárnyas, minők: a vércse, a holló, a varjú, a kuvik, a szarka stb., a magyar ember otthona körül, békés otthonra talál. Találónak jegyzi meg erre *Brehm*, hogy az alatt, a míg egyes civilizált államokban a szárnyasok millióit szokták évente a gyomornak, avagy a mi rosszabb, a divat hóbortjának föláldozni, addig a romlatlan lelkű, egyenes szívű magyar nép, megmarad régi jó szokása mellett s az ország legtöbb vidékén önként hódol az állatvédelem törvényeinek; holott a legműveltebb államokban itt-ott alig tudnak az állatvédelemnek hatósági erőszakkal is érvényt szerezni.

Brehm élete rövidre volt szabva (1829. II. 2—1885. XI. 11), árpádházi *Erzsébet* türingiai balzsamos fenyvesei közt végzett vele a romboló kór, ott a hol egykor a tudós bölcsője ringott s a hol a sűrű erdők suttogó lombja, a festői bérczek, a pagony titokzatos lakói s az édesszávú éneklők elsőbbsen tudták a nagy természet csodás mindenségét az észben, szívben és lélekben egyaránt gazdag tudóssal megkedveltetni. *Sólyom.*

Tejben fürdő szarka. Budapesti átjáróháznak tágas udvarán űzte apró imposztorkodásait egy fióka korában odakerült, teljesen megszeliült szarka, amely önmagát telivér pesti nyelven *Kádi*-nak szólította. Kedvencz tartózkodási helye az a lombsátor volt, melyet néhány régi szőlőtőke font az udvar fölé. Ez volt t. i. a legjobb leső és búvóhely. Az ember sohase tudhatta, hogy hol van s rendesen ott bukkant föl, a hol legkevésbé várták.

Lakott ebben az udvarban egy nagyon pedáns, friss levegőért és langyos reggeli tejért rajongó özvegyasszony. Pontosan kelt, pontosan odatette a tejet a tűzre, pontosan levette onnan, hogy előre meghatározott pontos időre kihüljön s pontosan ment a hivatalába. A míg főtt és hült a tej, addig takarított és szelöltetett.

Ez a rendkívüli pontosság csakhamar szemet szúrt az értelmes szarkának s úgy látszik,

azt az elhatározást érlelte meg benne, hogy valamelyik napi teendőjében ő is ilyen pontos lesz. Erre legalkalmasabbnak kínálkozott a fürdés, mert egyrészt a langyos tej minden reggel pontosan ott állott a nyitott konyhában, másrészt pedig ugyanakkor az asszony, mindig a szomszédos szobában takarított. A fürdésnek tehát semmiféle akadálya sem volt s így azt a szarka tényleg meg is kezdte. Rövid ideig kéjesen lubiczolt a tejben s azután diadalmas csevegéssel odaszállott a lombsátorba az ablak elé és tüntetőleg tisztogatta tollait.

Az asszony egy ideig a szarka pontos megfigyelésével, majd a tejnek más szobába való helyezésével, végül ajtók és ablakok részleges elzárásával próbált védekezni, de hiába! A meddig akkora rést talált a szarka, a hol beférhetett, minden áldott reggel megfürdött a tejben s még kifejlődött benne az a maliczia is, hogy egész észrevétlenül végezte a fürdést, a mit egy nem kevésbé maliciózus szomszéd ujságolt el az asszonynak, a mikor az már megitta a fürdőtejet.

Utóvégre is az asszonynak kellett engedni s a lakásszellőztetést a nap másik szakában végezni addig, a míg nagy öröme el nem lopták az imposztorkodó szarkát; Budapesten pedig gyorsan megy az ilyen eltulajdonítás, mert itt szeretik a mulatságos állatokat, jól el lehet tölteni velük az időt. *Schenk Jakab.*

HAZAI ZOOLOGIAI LABORATORIUM

Budapest, VII., Damjanich-utca 36. sz.

Ajánljuk intézetünket a t. vadászközönség figyelmébe.

Intézetünk *emlős állatokat* és *madarakat* a legmodernebb követelményeknek megfelelően természetűen, dermoplasztikai alapon és művészi kivitelben preparál, úgy magánosok, mint iskolák és múzeumok részére.

Vállalkozik mindenféle *vadásztrofeák* elkészítésére tartós és szép kivitelben, úgyszintén állati bőröknek szőnyegnek való kikészítésére.

Iskolák, múzeumok részére egész gyűjteményeket szállít, szertárak berendezésére vállalkozik.

A «Hazai Zoológiai Laboratorium»-ban az összes tárgyak dr. MADARÁSZ GYULA, az intézet igazgatójának ellenőrzése mellett készülnek és az intézet a szállított preparátumokért a legmesszebb menő kezességet vállalja.

ELSŐ MAGYAR HANGLEMEZGYÁR

Egyedüli magyar
hanglemezgyár.

Versenyképes bármely
külföldi gyárral

Vezérképviselőt:
Budapest, VII.,
Rákóczi út 40. sz.

Elsőrendű gyárt-
mány

Tessék hanglemez-
jegyzéket kérni

Vezérképviselőt:
Budapest, VII.,
Rákóczi-út 40. sz.

Pártoljuk a honi ipart!

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.
